

SDG/YPG'nin Geçmişi, Bugünü ve Geleceği

Araştırma Notu

Berçin Yiğitaslan
Mustafa Gül

toplum.org.tr

Yayın Hakları ©

Bu yayının tüm hakları Toplum Çalışmaları Enstitüsü'ne aittir. Toplum Çalışmaları Enstitüsü'nden izin alınmadan yayının tümünün ya da bir kısmının herhangi bir yöntem ile basımı, yayımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek şartıyla alıntı yapılabilir.

Yayın No: 20

Yayın Tarihi: 10.03.2026

TOPLUM ÇALIŞMALARI ENSTİTÜSÜ

Adres : Cevizlidere Mah. Mevlana Bulv. No:123/305 Çankaya/Ankara
Telefon : 0312 939 93 00
E-posta : info@toplum.org.tr
Website : www.toplum.org.tr

HAKKIMIZDA

Toplum Çalışmaları Enstitüsü, Türkiye'nin nitelikli insan kaynağını ülkemizin kronik yahut güncel sorun alanlarına yönelterek politik karar alıcılara rafine çözüm önerileri sunmayı ana kuruluş amacı olarak benimser. Amacına uygun olarak gerçekleştirdiği çalışmalarda, toplumumuzun genel çıkarlarının öncelenmesini esas alır. Bu esas, Toplum Çalışmaları Enstitüsü'nün zaman ve zeminden bağımsız, değişmez ilkesidir. Türkiye'nin potansiyeline uygun atılımlar için yeni jenerasyon zihinleri, fikri üretime teşvik etmek ve bu üretimi ülke birikimimize anlamlı katkılar olarak sunmak ana motivasyon kaynağımızdır.

YÖNETİM KURULU

Dr. Yavuz Selim Günay, Enstitü Başkanı

Dr. Halim Alperen Çıtak, Hukuk ve Adalet Programı Direktörü

İmran Gürakan, Dijital Dönüşüm ve Girişimcilik Programı Direktörü

Doç. Dr. Asmin Kavas, Şehircilik Programı Direktörü

Yağmur Uzunırmak, Araştırma ve Veri Analizi Programı Direktörü

Yasemin Satır Çilingir, Ekonomi Programı Direktörü

Berçin Yiğitaslan, Dış Politika Programı Direktörü

Çiğdem Gizem Okkaoğlu, Enstitü Genel Sekreteri

Aykutalp Arıcı, Yönetim Kurulu Üyesi

Ahmet Oğuz Atalay, Yönetim Kurulu Üyesi

Dr. Abdullah Çağıl, Yönetim Kurulu Üyesi

Vasıf İnanç Duygulu, Yönetim Kurulu Üyesi

Gökhan Güler, Yönetim Kurulu Üyesi

Timuçin Koray Güzelderen, Yönetim Kurulu Üyesi

Nihat Yıldırım, Yönetim Kurulu Üyesi

Mustafa Gül, Yönetim Kurulu Üyesi

SDG/YPG'nin Geçmişi, Bugünü ve Geleceği

**Berçin Yiğitaslan
Mustafa Gül**

10 Mart 2026

Giriş

Suriye'de Suriye Geçiş Hükümeti (SGH) ile Suriye Demokratik Güçleri (SDG/YPG) arasında yaşanan son gelişmeler, Türk siyaseti ve kamuoyunda geniş yankı uyandırmıştır. Yeni Suriye rejimi ile yürütülen entegrasyon sürecinin başarısızlığa uğraması üzerine çıkan çatışmalar, SDG/YPG'nin Kuzeydoğu Suriye'de uzun süredir sürdürdüğü uluslararası destekli askerî ve siyasî kontrolün büyük ölçüde sona ermesiyle sonuçlanmıştır. SGH güçleri, dokuz yıldır örgüt kontrolünde bulunan Rakka ve Deyrizor'u ele geçirmiştir. 18 Ocak itibarıyla kontrol ettiği sahaların yaklaşık %80'ini kaybeden SDG/YPG lideri Mazlum Abdi, Şam'la müzakere masasına oturmak zorunda kalmıştır. Önce 18 Ocak'taki ateşkes, ardından 30 Ocak'ta varılan mutabakat, Suriye'nin kuzeydoğusunda yaklaşık dokuz yıldır süren statüko-yu fiilen sona erdirmiştir. Yeni dönemde, PKK terör örgütünün Suriye uzantısı niteliğindeki SDG/YPG'nin Türkiye'nin dış politika ve güvenlik gündeminde olduğu kadar iç siyasetinde de önemini koruyacağı anlaşılmaktadır. Ankara'nın bölgeye ilişkin stratejik hesaplamaları ve Türkiye içinde yürütülen "Terörsüz Türkiye" süreci bağlamında Kürt hareketinin konumlanması, bu tespiti güçlendirmektedir.

1. SDG/YPG'nin Suriye'de Tarihsel Gelişimi

SDG/YPG'nin bugünkü varlığının temelleri, PKK lideri Abdullah Öcalan'ın 1979'da Türkiye'den kaçıp, Lübnan İç Savaşı döneminde Suriye askeri kontrolündeki Lübnan'ın Bekaa Vadisi'ne yerleştiği dönemde atılmıştır.

Dönemin Suriye lideri Hafız Esad, ülkesi için Soğuk Savaş koşulları altında bir rakip ve Arap milliyetçiliği ideolojisi bağlamında da bir hasım olarak öne çıkan Türkiye'ye karşı PKK ve "Apocular" hareketini bir koz olarak kullanarak örgüte alan açmış; bu süreçte binlerce Suriyeli Kürt genç PKK'ya katılmıştır. Öcalan, yerleştiği Suriye'de yaklaşık 20 yıl boyunca Kürt aşiretleri ve aileleriyle doğrudan bağ kurarak Suriye Kürtleri arasında Apoculuk ideolojisinin taban bulmasını sağlamıştır. 1980'lerde Hafız Esad'ın desteğiyle PKK'nın Suriye sahasına girmesi, Suriye'de Kürt hareketinin daha eski bir temsilcisi olan ve kuruluşundan itibaren Irak'taki Molla Mustafa Barzani'nin çizgisine yakın duran "Suriye Kürdistan Demokrat Partisi" (PDK-S) tabanının yeni ve daha "dinamik" bir alternatif temsil alanı bulmasına neden olmuştur.

Bu dönemde Öcalan konusu Ankara ve Şam arasındaki ana gerginlik konusu olmuş; uzun süren diplomatik girişimlerin sonuçsuz kalmasının sonucunda, dönemin Türkiye Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel 1998'de TBMM yasama yılı açılış konuşmasında Türkiye'nin "sabrının taşmak üzere olduğunu" belirterek Suriye'ye örtülü bir savaş tehdidinde bulunmuştur. Türkiye'nin bu hamlesinin ardından Hafız Esad rejimi sonunda geri adım atmış, Öcalan Suriye'den çıkarılmış ve iki taraf arasında terörle mücadelede iş birliği öngören Adana Mutabakatı imzalanmıştır. Suriye'nin bu politika değişikliği Suriye'deki PKK yapılanmasını zayıflatsa da Suriye'deki PKK kadroları yok olmamış, Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı yürüttükleri mücadelede strateji değişikliğine gitmişlerdir.

a. YPG'nin Öncülü PYD'nin Kuruluşu

PKK lideri Abdullah Öcalan, Suriye'den çıkarılmasının ardından 1999 yılında Türk güvenlik güçlerince yakalanarak Türkiye'ye getirilmiştir. Türkiye'ye getirilişini izleyen süreçte Öcalan, örgüte; Kürt nüfusunun yoğun olarak bulunduğu dört ana ülke olan Türkiye, Irak, İran ve Suriye'de, her bir ülkenin kendi iç dinamiklerine uygun ayrı yapılanmalar oluşturulması gerektiği yönünde talimat vermiştir.¹ Bu yönlendirme doğrultusunda örgüt, Nisan 2002'de gerçekleştirilen 8. Kongre'de "bölgeselleşme" ve "siyasallaşma" kararlarını almıştır. PYD (Demokratik Birlik Partisi), söz konusu stratejinin Suriye ayağını temsil etmek üzere 2003 yılında kurulmuştur. PYD'nin kurucu kadrosunun önemli bir bölümü, uzun yıllar PKK saflarında faaliyet yürütmüş Suriyeli Kürtlerden oluşuyordu.² Devam eden süreçte PYD, Öcalan'ın talimatları çerçevesinde Türkiye, Irak, İran ve Suriye'de PKK ve bağlantılı yapıların üst koordinasyon mekanizması olarak kurulan "Kürdistan Topluluklar Birliği"ne (KCK) dahil olmuştur.

2004 yılında, Kamışlı'da bir futbol maçından sonra çıkan ayaklanmayı Esad rejiminin kanlı bir şekilde bastırması, Suriye'deki PKK bağlantılı hareket için bir dönüm noktası olmuştur. PYD, olaylarda ilk kez Suriyeli Kürtleri temsil eden bir oluşum olma iddiasıyla kamusal alana çıkmış; birçok üyesi ayaklanma sonrası süreçte hapse atılmıştır. PYD, yine de Esad rejimiyle PKK arasındaki tarihsel bağların etkisiyle takip eden süreçte dengeli bir yol izlemiş ve rejimle açıktan savaşmamıştır. PYD'nin bu özgün geçmişi Suriye İç Savaşı'nda YPG'yi—ardından da SDG'yi—kurarak izlediği müstakil yolun ("üçüncü yol") temellerini oluşturmuştur.

b. Suriye İç Savaşı ve YPG'nin Kuruluşu

Suriye İç Savaşı esnasında PKK güdümündeki hareketin (PYD ve YPG) dönüşümü üç dönem içerisinde ele alınabilir: Muhalefetle tamamen örtüşmeden, "kanton" ilanlarıyla izlediği "üçüncü yol" siyaseti ve Suriyeli Kürt nüfusun fazla olduğu yerlerde kendini tahkim etmesi (2011-2014); DEAŞ'a karşı mücadele üzerinden oluşturduğu uluslararası "meşruiyet" ile ABD ve diğer Batılı aktörlerin desteğiyle Fırat'ın doğusunda alan genişletmesi (2014-2017); Türkiye'nin sahaya girmesiyle Esad rejimi ve Rusya'yı yanına almaya çalıştığı denge siyaseti dönemi (2018-2024).

I. Kuruluş ve Üçüncü Yol Dönemi (2011-2014)

2011'de Suriye iç savaşı başladığında, PYD lideri Salih Müslim cezaevinden/sürgünden dönerek sahaya inmiştir. PYD, bu dönemde bir "bekle ve gör" politikası izleyerek ne Esad rejimini tamamen devirmek için Suriyeli muhalifler ile birleşmiş, ne de rejimden yana durmuştur.

PYD'nin bu dönemde izlediği siyaset PDK-S ile taban tabana zıttır. Suriye'de olaylar başladığında Irak Kürt Bölgesel Yönetimi Başkanı (IKBY) Mesud Barzani, Suriye'deki PDK-S çizgisindeki partileri birleştirerek "Kürt Ulusal Konseyi"ni (ENKS) kurdurmuştu. Amacı, PYD'nin yükselişini dengelemek ve Suriye Kürtlerini Erbil üzerinden yönlendirmektir. ENKS,

1- PKK/KCK Terör Örgütünün Suriye Kolu: PYD-YPG, T.C. İçişleri Bakanlığı, Mayıs 2017.

2- PKK-PYD ilişkisi: PYD'nin Suriye'deki Etnik Terör Uygulamaları, T.C. Dışişleri Bakanlığı, Nisan 2017

PYD'nin aksine ayaklanmaların başlamasından itibaren Esad rejiminin devrilmesi gerektiğini savunan Suriye muhalefetine çatı yapılarına katılmıştı.³

PYD'nin amacı ise rejimle topyekûn savaşıp güç kaybetmek yerine, rejimin zayıfladığı bölgelerde “de facto” (fili) bir özerklik kurmaktır. Bu fırsat, 2012 yazında Esad rejimine bağlı güçlerin; Şam ve Halep gibi kritik noktaları korumak için Kamışlı ve Haseke'nin bir kısmı hariç olmak üzere kuzeydeki Kürt bölgelerinden çekilmesiyle doğmuştur. PYD “Halk Savunma Komitelerini” (YPG) kurarak Afrin, Kobani ve Cezire bölgelerinde hem muhaliflerden hem rejimden özerk “kantonlar” ilan ederek bu fırsatı değerlendirmiştir.

PYD/YPG, Barzani'nin savaşın ilk yıllarında Suriye'den kaçan Kürt gençlerini Irak'ta eğiterek kurduğu “Rojava Peşmergeleri” gücünün Suriye'ye girerek tahkim olmasına asla izin vermemiştir. Bu nedenle, Barzani'nin bu dönemde PYD ve ENKS'yi aynı masaya oturtarak (Erbil ve Duhok Anlaşmaları) ENKS'ye alan yaratma çabaları; PYD sahadaki silahlı gücü YPG yoluyla elinde tuttuğu için sonuçsuz kalmıştır. Bu durum, ENKS çizgisinin Suriye'nin kuzeyinde silahsız ve etkisiz kalmasına neden olmuş; PYD/YPG takip eden süreçte bu sahalarda ENKS çizgisindeki figürleri siyaseten yıldırarak ve tasfiye ederek kendi nüfuzunu tahkim etmiştir.

II. Uluslararası Meşruiyet ve Genişleme Dönemi (2014-2017)

2014 yazında “halifelik” ilan ederek ortaya çıkan ve kısa sürede Suriye ve Irak'ta büyük çaplı toprak kazanımları elde ederek dünya kamuoyunun gündemine oturan DEAŞ terör örgütünün Kobani kuşatması, henüz yerel bir milis gücü konumunda olan YPG'yi dünya gündemine taşımıştır. Uluslararası çapta yoğun bir “pazarlama” kampanyasının sonucunda oluşan kamuoyu desteğiyle ABD öncülüğündeki DEAŞ karşıtı koalisyon, Kobani'yi savunması için YPG'ye havadan destek vermeye başlamıştır. Bu durum, ABD ile YPG arasında yıllar sürecektir olan stratejik ortaklığın temelini atmıştır.

Takip eden dönemde ABD, YPG'ye doğrudan yardım etmenin NATO müttefiki olan Türkiye ile ilişkileri koparacağını öngörerek; Suriye'deki PKK bağlantılı yapının PKK etiketinden kurtarılması için YPG'nin merkezde olduğu, içine çeşitli Arap aşiretlerinin ve Süryani grupların “serpiştirildiği” bir yapının kurulması yönünde telkinlerde bulunmuş ve SDG (Suriye Demokratik Güçleri) 2015'te bu bağlamda kurulmuştur. SDG/YPG'nin kurulmasıyla ABD, diplomatik olarak bu yapıyla muhataplığını “Kürtler” ile değil, “İŞİD karşıtı koalisyonun yerel ortağı” ile kurduğu iddiasında bulunmuştur.

2017'de DEAŞ'ın “başkent” olarak belirlediği Rakka'nın ABD destekli SDG/YPG tarafından ele geçirilmesiyle SDG/YPG; artık sadece “Kürtleri koruyan bir güç” olmaktan çıkıp, Fırat'ın doğusunu, Suriye'nin üçte birini kontrol eden ve ABD'nin bölgedeki ana kara gücü olan siyasi bir aktöre dönüşmüştür. Aynı yıl, Deyrizor'daki petrol sahaları ve “tahıl ambarı” niteliğindeki sahalar da SDG/YPG'nin kontrolüne geçmiş; bu durum, örgüte Şam karşısında bugünlere uzanan güçlü bir ekonomik ve stratejik koz vermiştir.

3- Can Acun, Bünyamin Keskin: “The PKK's Branch in Northern Syria: PYD-YPG”, SETA, 2017.

III. Türkiye ile Çatışma ve Rusya ve Esad Rejimiyle Yakınlaşma Dönemi (2018-2024)

Türkiye'nin iç savaş döneminde Suriye'de gerçekleştirdiği ilk büyük çaplı askeri operasyon, Ağustos 2016-Mart 2017 arasında gerçekleştirilen Fırat Kalkanı harekâtıydı. Harekâtın ana amaçlarından biri SDG/YPG'nin Afrin ile Münbiç "kantonlarını" birleştirerek bir "terör koridoru" oluşturmamasını engellemek olsa da harekât doğrudan DEAŞ'a karşı gerçekleştirilmiş ve sınır hattı DEAŞ'tan temizlenmişti.

SDG/YPG'ye karşı doğrudan ilk büyük çaplı askeri müdahale ise Ocak-Mart 2018'de Zeytin Dalı Harekâtı'yla gerçekleştirilmiş; operasyon sonucunda Afrin bölgesi örgütten arındırılarak Suriyeli muhaliflerin (Suriye Milli Ordusu [SMO]) kontrolüne geçmişti. Ekim 2019'da Barış Pınarı harekâtıyla ikinci büyük müdahale gerçekleştirilmiş; Resulayn ve Tel Abyad arasında 30 km derinliğinde bir "Güvenli Bölge" oluşturulmasıyla bölge yine SMO tarafında kontrol altına alınmıştı.

Barış Pınarı harekâtından önce ABD birliklerinin bölgeden çekilme kararı almasıyla SDG/YPG, Türkiye'nin daha fazla ilerlemesini durdurmak için Rusya ve Rejim ile bir sınır anlaşması imzalamıştır. SDG/YPG, Türk güvenlik güçleri ve SMO ile sınır hattına Suriye ordusu ve Rus askeri polislerinin yerleşmesine izin vermiş; Rusya bir nevi "tampon" görevi göerek Türkiye'nin operasyonunu durdurmuştur.

Rusya bu dönemde SDG/YPG'yi rejime bağlı bir yapıya dönüştürmeye çalışmış ancak örgüt, ABD desteğine güvenerek özerklik taleplerinden taviz vermemiştir. Buna karşın örgüt, bu dönemde Suriye'de ele geçirdiği petrol kuyuları ve tarım sahaları gibi ekonomik varlıkları Esad rejimiyle ilişkilerini dengelemek amacıyla kullanmıştır. Fırat'ın doğusunda SDG/YPG'nin yaklaşık 9 yıl boyunca kontrol ettiği bölge, Suriye'nin toplam petrol rezervlerinin yaklaşık %90'ını ve doğal gaz rezervlerinin %50'sini bulundurmaktadır.⁴

Çeşitli kaynaklar, 2022 yılı itibarıyla SDG/YPG'nin kontrolündeki bölgelerde günlük ortalama 80 bin varil ham petrol ürettiğini belirtmektedir.⁵ Mukayese etmek gerekirse bu miktar 86 milyon kişilik nüfusa sahip Türkiye'nin toplam petrol tüketiminin yaklaşık %8'ine tekabül etmektedir. Bu üretim seviyesine göre söz konusu dönemde SDG/YPG'nin sadece petrol satışı üzerinden elde ettiği yıllık net gelir 500 milyon dolar seviyesindedir. Aynı dönemde, bu meblağdan ayrı olarak, örgütün üretimden elde ettiği toplam cironun yaklaşık %20'sinin ise Esad rejiminin kasasına gittiği düşünülmektedir.

SDG/YPG'nin 9 yıl boyunca kontrol ettiği bölge, Suriye'nin en verimli tarım arazilerinin ve stratejik su kaynaklarının bulunduğu bölgedir. Sadece Haseke bölgesi Suriye'nin iç savaş öncesi yıllık 4 milyon ton olan toplam buğday üretiminin %55'ini karşılamaktaydı.⁶ Bu gelirlerin yanında, Irak sınırındaki Semalka ve rejim bölgeleriyle olan iç gümrük kapılarında ticari mallardan alınan vergiler de SDG/YPG bütçesine büyük katkı sağlamıştır. İşletmelerden ve tarım arazilerinden alınan vergilerle örgüt; yaklaşık 100 bin kişilik askeri ve sivil personelinin maaşlarını ödeyebilen bir yapı oluşturmuştur. Bu gelirler, ABD yardımının kısıtlandığı dönemlerde dahi yapının kendi başına ayakta kalmasını sağlamıştır.

4- Asharq Al-Awsat, "The Syrian Oil: Time for New Approach?", 9 Kasım 2022.

5- Asharq Al-Awsat, "The Syrian Oil: Time for New Approach?", 9 Kasım 2022.

6- Al Majalla, "Resource-rich yet underdeveloped, Syria's northeast could pay dividends", 11 Şubat 2025.

2. Esad Rejiminin Çöküşü – SDG/YPG'nin Bugünü

Şubat 2022'de başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı ile 7 Ekim 2023 sonrası İsrail'in İran ve İran bağlantılı yapılara karşı başlattığı bölgesel savaş, Suriye sahasında Esad rejiminin çözülmesine zemin hazırlayan iki temel dış gelişme olmuştur.

Rusya, Şubat 2022'de Ukrayna'da başlattığı savaş nedeniyle askerî ve mali kaynaklarının büyük bölümünü bu cepheye kaydırmış; böylelikle 2015'te Suriye iç savaşına doğrudan müdahil olmasının ardından Esad lehine oluşan sahadaki güç dengesi kademeli olarak aşınmaya başlamıştır.

7 Ekim 2023'te Hamas'ın İsrail'e saldırısının ardından İsrail'in Ortadoğu'da başlattığı bölgesel savaş ise dengeyi Esad'ın aleyhine çeviren ikinci kritik gelişme olmuştur. İran yönetimi, ABD destekli İsrail saldırıları karşısında varoluşsal bir baskıyla karşı karşıya kalmış; uzun yıllardır sürdürdüğü “Direniş Ekseni/Şii Hilali” olarak da bilinen İran İslam devrimini yayma ve bölgedeki müttefik yönetimler ve vekil örgütler aracılığıyla İsrail'i kuşatma altına alma stratejisini başarısızlığa uğramıştır. Bu süreçte Tahran, bölgesel müttefiklerini öncelemek yerine rejim güvenliğini merkeze almıştır.

Bu çerçevede, Ortadoğu'daki İran yanlısı yapılanmanın en önemli bileşeni olan, ve Esad rejimi açısından Rusya ve İran'dan dahi daha kritik bir kara gücü işlevi gören Lübnan Hizbullah'ı, 7 Ekim sonrasında güçlerinin önemli bir bölümünü Suriye'den Lübnan'a geri çekmiştir. İsrail'in Ağustos–Eylül 2024 döneminde Hizbullah'ın stratejik kapasitesine ve lider kadrolarına yönelik operasyonları, örgütün emir-komuta ve bölgesel faaliyetlerine ciddi bir darbe vurmuştur. Hizbullah'ın Suriye sahasındaki varlığının zayıflamasıyla güç dengesi tamamen rejim aleyhine dönmüştür.

Eylül 2024 itibarıyla Esad rejimi, sahada maaşlarını dahi ödemekte zorlandığı sınırlı sayıdaki bir ordu dışında etkin bir askeri güçten yoksun kalmıştır. Bu ortamda, uzun süredir İdlib'i kontrol eden Heyet-i Tahrir-uş Şam (HTS) öncülüğündeki muhalifler Kasım 2024'te geniş çaplı bir harekât başlatmıştır. Rejim güçlerinin büyük ölçüde direnmeden mevzilerini terk etmesi sonucunda muhalifler 11 gün içinde Şam'a ulaşmış ve 8 Aralık 2024'te 54 yıllık Esad rejimi sona ermiştir.

a. 10 Mart Mutabakatı

Rejimin hızla çökmesiyle birlikte, önce Fırat'ın batısındaki SDG/YPG bölgeleri yeni yönetim (Suriyeli muhalifler) tarafından kuşatılmış; ardından örgütün Fırat'ın doğusunda kontrol ettiği Arap çoğunluklu bölgelerde Arap aşiretleriyle yaşadığı gerginlik giderek yükselmiştir. Bu duruma rağmen örgüt; ABD ve muhtemel İsrail desteğine güvenerek Suriye Geçiş Hükümeti'nden (SGH) ve Türkiye'den gelen Şam'a entegre olma çağrılarına karşı somut adımlar atmaya yanaşmamıştır.

Rejimin çöküşünün ardından ülkenin iki ana silahlı gücü konumuna gelen SGH ile SDG/YPG, yeni bir çatışma riskini bertaraf etmek amacıyla 10 Mart 2025'te 10 Mart Mutabakatını imzalamıştır. Söz konusu mutabakatla taraflar; Suriye'nin toprak bütünlüğünün korunması, SDG/YPG'nin en geç 2026 yılına kadar tüm askerî ve sivil unsurlarıyla yeni yönetime entegre

edilmesi ve Kürt kimliğinin yeni anayasal düzende tanınması başlıklarında uzlaşmaya varmıştır.

Ancak SDG/YPG'nin, mensuplarının Suriye ordusuna bireysel ve coğrafi olarak dağıtılarak katılması yerine örgütsel bütünlüğünü koruma ve Fırat'ın doğusundaki coğrafi konumunu muhafaza etme yönündeki ısrarlı tutumu nedeniyle, yeni yılın gelmesine rağmen mutabakat hükümleri tam anlamıyla hayata geçirilememiştir.

b. Çatışma ve 18 Ocak Ateşkesi

SDG/YPG'nin entegrasyonu konusunda uzlaşa sağlanamaması üzerine Ocak 2026'da taraflar arasında çatışmalar yeniden başlamış; bu süreç, örgütün Kuzeydoğu Suriye'de uzun yıllardır sürdürdüğü uluslararası destekli askerî ve siyasî hâkimiyetin büyük ölçüde sona ermesiyle sonuçlanmıştır.

Yeni Suriye hükümetine bağlı ordu kuvvetleri, ilk aşamada SDG/YPG'yi Halep'te kontrol ettikleri mahallelerden çıkarmış; ardından örgütün Fırat'ın doğusunda elinde tuttuğu alanlara yönelik geniş çaplı bir taarruz başlatmıştır. İnsan gücünün önemli bölümünü oluşturan çeşitli Arap aşiretlerinin kitlesel biçimde taraf değiştirmesiyle SDG/YPG'nin savunma hatları kısa sürede çökmüş; merkezi hükümetin iç güvenlik unsurları, dokuz yıldır örgüt kontrolünde bulunan Rakka ve Deyrizor'u ele geçirmiştir.

18 Ocak itibarıyla kontrol ettiği sahaların yaklaşık %80'ini kaybeden SDG/YPG lideri Mazlum Abdi, Şam'la müzakere masasına oturmak zorunda kalmıştır. 18 Ocak'ta ABD arabuluculuğunda imzalanan bir ateşkesle SDG/YPG; Rakka ve Deyrizor'daki askeri ve idari varlığını Haseke-Kamışlı hattına çekmiştir.⁷ Örgüt için en şok edici gelişme, örgütü yıllarca Suriye sahasındaki ana kara gücü gibi gören ve destekleyen ABD'nin desteğini çekmesi olmuştur.

Ateşkes metninde ayrıca, "Kürt bölgelerinin özel durumunun gözetilmesi" şartıyla SDG/YPG kontrolündeki tüm gümrük kapıları ile petrol ve doğal gaz kaynaklarının merkezi otoriteye devredilmesi konusunda mutabakata varılmıştır. Bunun yanında, örgüt mensuplarının Suriye ordusuna kurumsal bütünlük içinde değil; güvenlik soruşturmasından geçirilerek bireysel statüde katılmaları esas kabul edilmiştir. Suriye Merkez hükümeti ise karşılık olarak, Kürtçenin ilgili bölgelerde eğitim dili ve resmî işlemlerde kullanımını yeniden ve açık biçimde tanımıştır.

c. 30 Ocak Mutabakatı

Ateşkesi takip eden sürecin ardından taraflar, 30 Ocak'ta kapsamlı bir anlaşma imzalamıştır.⁸ Bu mutabakat uyarınca, SDG/YPG'ye bağlı tüm sivil yapılar ile gümrük kapılarının Şam yönetiminin kontrolüne devredilmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca SDG/YPG'nin, tüm personeli örgüt mensuplarından oluşan üç tugaydan müteşekkil bir tümenle Suriye ordusuna katılması; buna ek olarak Kobani bölgesinde yine tamamı örgüt mensuplarından oluşan

7- "Terms of the Ceasefire and Integration Agreement between Syria and SDF" Suriye Arap Haber Ajansı, 18 Ocak 2026.

8- "Comprehensive agreement between Syrian government and SDF for full integration" Suriye Arap Haber Ajansı, 30 Ocak 2026.

bir tugayın, Halep'te konuşlu Suriye ordusuna ait bir tümene bağlı olarak yapılandırılması üzerinde uzlaşmıştır.

Karşılığında ise Kürtlerin vatandaşlık haklarının tanınması, ana dillerinde eğitim imkânının sağlanması ve yerinden edilmiş Suriyeli Kürtlerin memleketlerine dönüşlerinin kolaylaştırılması hususlarında mutabakata varılmıştır.

3. Suriye'de Yeni Statüko ve SDG/YPG'nin Geleceği Üzerine Değerlendirmeler

a. Türkiye İç Siyaseti Açısından Değerlendirme

Suriye'de Esad rejimi henüz düşmeden ve sahadaki yeni tablo şekillenmeden önce, Türkiye'de Cumhur İttifakı; PKK kadrolarının ve Kürt hareketinin belirli hukuki ve siyasi güvenceler karşılığında silahlı mücadeleyi sonlandırmasını öngören ve kamuoyunda “Terörsüz Türkiye” olarak adlandırılan süreci başlatmıştır. Hizbullah'ın Eylül 2024'te zayıflaması ve Esad rejiminin belirgin biçimde kırılanaşmasının hemen ardından, sürecin Ekim 2024'te devreye alınması dikkat çekicidir. Bu zamanlama, Ankara'nın Suriye'de muhtemel bir rejim değişikliğini öngörerek Apocu hareketi hem bölgesel hem de yerel düzlemde oluşabilecek yeni denklemin potansiyel bir unsuru olarak değerlendirmiş olabileceğine işaret etmektedir. Nitekim iktidar partisinin 2024 yerel seçimlerinin ardından ana muhalefetle başlattığı “yumuşama” sürecini, “Terörsüz Türkiye” başlığının gündeme gelmesiyle eş zamanlı olarak geri plana itmesi de bu stratejik yönelimin bir parçası olarak okunabilir.

Türkiye'deki “Terörsüz Türkiye” süreci büyük ölçüde Suriye'deki gelişmelerin gölgesinde şekillenmiş olup, doğrudan Suriye sahasındaki dengelere bağlı kalmaya devam etmektedir. Türkiye'deki Kürt hareketi de sürecin kilit aktörlerinden biri olarak, kendi pozisyonunu SDG/PYD'nin Suriye'deki seyrine paralel biçimde belirlemektedir.

b. 30 Ocak Mutabakatı'nın Anlamı

Bu bağlamda, Şam yönetimi ile SDG/PYD arasında imzalanan 30 Ocak Mutabakatı dikkat çekicidir. Süreçte kritik rol oynayan bazı siyasi aktörler, SDG/YPG'nin Şam tarafından askeri olarak geriletilmesini “süreç açısından önemli bir engelin ortadan kalkması” şeklinde değerlendirmiştir. Ancak 30 Ocak Mutabakatı incelendiğinde örgütün tasfiye edilmediği; aksine, Suriye ordusuna bağlı bir tümene ve bir tugay şeklinde Haseke ve Kamışlı bölgelerinde konuşlanması üzerinde uzlaşıldığı görülmektedir.

Daha da dikkat çekici olan husus, bu modelin 18 Ocak tarihli ateşkes anlaşmasındaki entegrasyon anlayışına kıyasla daha geri bir çerçeve sunmasıdır. Zira ABD arabuluculuğunda varılan 18 Ocak ateşkesinde, örgüt mensuplarının Suriye ordusuna kurumsal bütünlük içinde değil; güvenlik soruşturmasından geçirilerek bireysel statüde katılması öngörülmektedir. 30 Ocak Mutabakatı'ndaki tümene ve tugay modeli ise bu yaklaşımdan açık biçimde ayrılmaktadır.

Bununla birlikte, maddelerin yorumlanma ve uygulanma biçimi sahadaki gelişmelere bağlı olarak farklılaşabilir. Bu nedenle kesin bir değerlendirme için zamana ihtiyaç bulun-

maktadır. Türkiye'den gelen temkinli üst düzey açıklamalar da Ankara'nın mutabakatın pratikte nasıl hayata geçirileceğini görmek istediğine işaret etmektedir.

c. Bölge Siyaseti Açısından Değerlendirme:

Öte yandan, Ankara'nın resmi söyleminin ötesinde farklı bir stratejik ajanda izliyor olması güçlü bir ihtimaldir. Türkiye, SDG/YPG yapısını yalnızca PKK'nın bir uzantısı olarak değil, aynı zamanda İsrail ile tırmanan bölgesel gerilim hattında Türkiye'ye karşı kullanılabilecek bir «araç» olarak tanımlamış; bu riski iç kamuoyunda temel bir tehdit algısına dönüştürmüştür. Ancak iktidar, «İsrail bağlantısı» üzerinden bir güvenlik anlatısı kurgulasa da Ankara'nın Suriye dosyasında kamuoyuna yansımayan daha derin ve çok katmanlı endişelerin bulunduğu söylenebilir.

Bu noktada, Ahmed eş-Şara'nın iktidarı devraldıktan sonraki ilk yurt dışı ziyaretini Suudi Arabistan'a gerçekleştirmesi kritik bir veri olarak not edilmelidir. HTŞ ile Türkiye arasında yıllara yayılan saha iş birliğine rağmen bu sembolik tercih, Şara'nın bölgesel önceliklerine ve Ankara'dan görece bağımsız bir hareket alanı kurma arayışına işaret ediyor olabilir.

Türkiye her ne kadar SDG/YPG'yi «İsrail'in elindeki bir koz» olarak kamuoyuna bir tehdit unsuru şeklinde sunsa da Türkiye'nin Suudi/Körfez etkisinde, aşırı merkezîyetçi ve kontrol dışı bir Şam yönetimini daha büyük bir problem olarak algılama ihtimali mevcuttur. Suriye, Türkiye'yle en uzun kara sınırını paylaşan ülke olmaya devam etmektedir ve yeni Şam yönetimi dış dünyayla ilişkilerini henüz kurgulama aşamasındadır. Yeni yönetimin bölgesel aktörlerle ilişkilerinin varabileceği boyutlar hala belirsizliğini korumaktadır.

Dolayısıyla Ankara'nın Suriye'nin kuzeyinde küçük, kendine müzahir ve yönetilebilir bir SDG/YPG yapısı istiyor olması da mümkündür. İktidarın böyle bir yapıyı içeride “yeni düzenin tahkimi” sürecinde Kürt hareketiyle ortak bir zemin bulmak adına bir kaldıraç olarak kullanması ihtimal dahilindedir.

Öte yandan, Ankara açısından İran ile İsrail ve ABD arasında başlayan savaş, bu süreçteki yaklaşımı etkileyebilecek önemli bir gelişme olarak not edilmelidir. Nitekim, İran'ın, PKK'nın bölgesel bir örgüt olarak ortaya çıkışında dolaylı bir tarihsel rolü bulunmaktadır. 1983 yılında, İran-Irak Savaşı devam ederken İran'ın Irak'a karşı Kuzey Irak'taki Kürt oluşumları kullanarak gerçekleştirdiği bir operasyon, Türkiye'ye karşı silahlı mücadeleye hazırlanan PKK açısından bölgeyi fiili bir güvenli alan hâline getirmiştir.⁹ Savaş sırasında her iki taraf da karşı ülke sınırları içindeki muhalif Kürt oluşumlarını birbirine karşı birer koz olarak kullanmıştır. PKK, bu dönemde İran-Irak sınır hattındaki silah transferlerini ve otorite boşluklarını, Türkiye'ye karşı yürüttüğü silahlı mücadelede operasyonel kapasitesini geliştirmek adına bir fırsata dönüştürmüştür.

İran, İsrail ve ABD saldırılarına misilleme yaparken, bölgedeki ABD ortaklarının topraklarındaki Amerikan varlıklarını da hedef alarak kendisine karşı saldırıların bölge geneline yayılacağı mesajını vermiştir. Türkiye'nin NATO üyeliğinin sağladığı caydırıcılığa rağmen, İran'ın benzer bir stratejiyi Türkiye'ye karşı dolaylı olarak izleme ihtimali

9- Central Intelligence Agency, “The Kurdish Insurgency in Turkey”, 26 Ağustos 1985

dışlanmamalıdır. Böyle bir senaryoda, NATO faktörü nedeniyle İran'ın Türkiye'yi doğrudan hedef almak yerine Kürt hareketini dolaylı bir baskı unsuru olarak kullanma ihtimali söz konusudur.

Bu çerçevede, Suriye ve Irak'taki PKK bağlantılı yapılarda bazı grupların Türkiye ile normalleşmeye karşı olduklarına dair haberler dikkatle izlenmelidir. Olası bir senaryoda bu yapıların İran tarafından araçsallaştırılması, tehdidin boyutuna bağlı olarak, Ankara'nın PKK ve bağlantılı hareketlere yönelik mevcut politikasını gözden geçirmesine yol açabilir.

Sonuç ve Öneriler

Suriye'de merkezi hükümet ile SDG/YPG arasında yaşanan son gelişmeler Türk siyaseti ve kamuoyunda büyük yankılar uyandırmıştır. Yaşananlar Türk kamuoyuna çoğunlukla SDG/YPG'nin "hezimet"i olarak aktarıldıysa da imzalanan son anlaşma olan 30 Ocak Mutabakatı, PKK'nın Suriye'deki uzantısı olan bu yapının kayda değer bir şekilde varlığını sürdürceğini göstermektedir. Ankara'nın kontrol edebileceği bir SDG/YPG yapısını bölgesel güç dengesi ve içerideki siyasi süreç bağlamlarında bazı menfaatler doğrultusunda destekliyor olma ihtimali vardır. Tüm bu gelişmeler ışığında SDG/YPG ile karar alıcıların dikkatine aşağıdaki hususlar sunulabilir:

- SDG/YPG, Arap aşiretlerinin saf değiştirmesiyle ciddi bir insan kaynağı kaybı yaşamış olsa da son çatışmalar örgütün kalesi niteliğindeki Haseke ve Kamışlı gibi merkezlerin dışında seyretmiştir. Örgütün çekirdeğini oluşturan Kürt gruplar bu süreci nispeten yıpranmadan atlattır. Halen on binlerle ifade edilen bir insan gücüne sahip olan yapı, Türkiye için bir güvenlik tehdidi olma vasfını korumaktadır.
- 30 Ocak Mutabakatı, kapsamlı bir metin olmasına rağmen kalıcı bir barıştan ziyade bir "çatışmasızlık anlaşması" niteliği taşımakta ve kırılganlığını korumaktadır. Taraflar, imzacı olmalarına rağmen—10 Mart Mutabakatı'ndan sonraki süreçteki gibi—mutabakat maddelerini birbirlerinden oldukça farklı ve çelişkili şekilde yorumlamaktadır. Bu nedenle Suriye'nin kuzeyindeki güvenlik ekosistemi değışkenliğini sürdürmekte olup karar alıcıların bu belirsizliği gözetmesi gerekmektedir.
- SDG/YPG'nin tarihsel arka planı incelendiğinde, Türk kamuoyundaki yaygın denebilecek kanının aksine, oldukça pragmatik ve dinamik bir karakter sergilediği görülmektedir. Öcalan'ın Suriye'ye ilk geçtiği günden bu yana örgüt; kendi bekası doğrultusunda Esad rejimi, ABD, Rusya, İran ve IKBY gibi birbiriyle çatışan aktörlerle esnek ilişkiler geliştirebilmiştir. Bu bağlamda, üçüncü taraflarla diplomasi kanallarının işletilmesi, örgütle mücadelede en az güvenlik önlemleri kadar kritik bir öneme sahiptir.
- SDG/YPG ile PKK arasındaki organik bağ yadsınamaz bir gerçektir. Suriye'nin kuzeyindeki dengelerin her an yeniden şekillenebileceği öngörülerek, bu yapının PKK ile olan organik bağı uluslararası platformlarda vurgulanmaya devam edilmeli ve küresel kamuoyundan bu eksende somut destek talep edilmelidir.
- İran'da başlayan savaşla birlikte, Suriye'de SDG/YPG yapısının zaman içinde kazandığı uluslararası meşruiyete benzer bir riskin İran sahasında ortaya çıkma ihtimali

bulunmaktadır. KCK yapılanmasının İran ayağını temsil eden PJAK (Kürdistan Özgür Yaşam Partisi) ve birlikte hareket ettiği unsurlara ilişkin bağlantılar şimdiden kapsamlı biçimde analiz edilmeli; bu çerçevede gerekli diplomatik pozisyon alınmalıdır.

- İran'da Suriye'de yaşanan sürece benzer bir tablonun oluşmaması için sahada önleyici güvenlik tedbirlerinin güçlendirilmesi gerekmektedir. İran'ın toprak bütünlüğü ve ege-menliği Türkiye açısından temel bir ilke olmalıdır. Bununla birlikte, sınır hattına yakın bölgelerde otorite boşluğu ya da güvenlik zafiyeti durumları oluşması halinde Türkiye askeri gücünü kullanmaktan kaçınmamalıdır.
- Ankara'nın kontrollü bir SDG/YPG varlığını, iç siyasi süreçler ve bölgesel güç dengele-ri bağlamında belirli çıkarlar doğrultusunda desteklemesi ihtimalindeki en büyük risk; rasyonel temelli jeopolitik bir hesaplamanın, kamu yararıyla örtüşmeyen iç siyasi bir ajanda için "fırsata" dönüştürölmesidir. Küresel belirsizliklerin arttığı bir dönemde top-lumsal kutuplaşma, Türkiye için stratejik bir zafiyet teşkil etmeye devam etmektedir. Siyaset yapıcılar, bu kırılganlığı körükleyecek ajandalardan kaçınmalıdır.

YAZARLAR HAKKINDA

Berçin Yiğitaslan

Berçin Yiğitaslan, 1988 yılında Balıkesir’de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Balıkesir’de tamamladı. 2011 yılında Bilkent Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünden mezun olan Yiğitaslan, aynı üniversitenin Amerikan Tarihi bölümünde Yüksek Lisans eğitimini tamamladı. Çalışma hayatına Yandex Türkiye’de başladıktan sonra sırasıyla Türkiye İş Bankası, Başbakanlık Basın-Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü ve Dışişleri Bakanlığı’nda çalıştı. 2019 yılında kendi isteğiyle Dışişleri Bakanlığı’ndan ayrıldıktan sonra Türkiye’de insani yardım sektöründe stratejik yönetim, kurumsal risk, yasal uyumluluk, etik&davranış kuralları ve iç denetim alanlarında çalıştı. 2024 yılı içerisinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi Özel Kalem Müdür Yardımcılığı ve Protokol Müdürlüğünü yürüten Yiğitaslan, halen yurtdışı merkezli kâr amacı gütmeyen bir insani yardım kuruluşunun Ortadoğu Direktörlüğünü sürdürmektedir.

Mustafa Gül

1994’te Balıkesir’de doğdu. İlköğretimini Malatya’da, ortaöğretimini Ankara’da tamamladı. 2018 yılında Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü’nden mezun oldu. Kariyerine, finansal denetim ve danışmanlık şirketleri olan KPMG ve EY’nin İstanbul ofislerinde sırasıyla çalışarak başladı. Bu sürecin ardından 2021–2023 yılları arasında Boston’da bulunan Tufts Üniversitesi’ne bağlı The Fletcher School of Law and Diplomacy’de uluslararası hukuk ve diplomasi alanında yüksek lisans yaptı. Yüksek lisans eğitiminin ardından Fletcher School bünyesindeki Fletcher Russia and Eurasia Program’da Araştırma Asistanı olarak ve Washington merkezli düşünce kuruluşu The Washington Institute for Near East Policy’de Türkiye Araştırmaları Programı’nda Araştırma Asistanı olarak çalıştı. Mustafa Gül, Aralık 2025’ten bu yana Toplum Çalışmaları Enstitüsü’nde Yönetim Kurulu Üyesidir. Bağımsız olarak siyasi risk analistliği yapmakta ve TBMM’de grubu bulunan bir partinin Genel Başkan Yardımcısı’nın danışmanı olarak görev yapmaktadır.

Cevizlidere Mah. Mevlana Bulv. No:123/305 Çankaya/Ankara
0312 939 93 00 | info@toplum.org.tr | www.toplum.org.tr